

> RETOURADRES Postbus 1992, 6201 BZ Maastricht

BEZOEKADRES
Mosae Forum 10
6211 DW Maastricht

Aan de fractie van SP
de heer J.M. van Gelooven

POSTADRES
Postbus 1992
6201 BZ Maastricht

ONDERWERP	DATUM	BIJLAGEN
Schriftelijke vragen inzake vervolgvragen SP – Beleidsplan WMO Maastricht-Heuvelland 2023 - 2026	24 april 2023 Verz. 24 april 2023	4
BEHANDELD DOOR	TELEFOONNUMMER	ONZE REFERENTIE
MHW (Michiel) Hartholt	043 350 6017	2023.01884
E-MAILADRES	FAXNUMMER	UW REFERENTIE
Michiel.Hartholt@maastricht.nl	043 - 350 4141	--

Geachte heer van Gelooven,

Onderstaand treft u de beantwoording aan van de schriftelijke vragen die uw fractie gesteld heeft.

Vraag 1:

U schrijft in uw antwoorden dat u het verwarrend vindt dat de zes adviesraden van de bij de GR aangesloten gemeenten ten aanzien van hun definitieve advies een andere werkwijze hanteren, terwijl u een eenduidig advies van alle raden gezamenlijk had verwacht. Sommige raden onthouden zich van advies, of bieden een alternatief aan.

- We nemen aan dat u bent nagegaan waardoor deze afwijkende uitkomsten zijn ontstaan en dat u de redenen ervan terdege heeft geïnventariseerd.
- Wij zouden graag per adviesraad weten wat het eindadvies is geweest en op welke punten dat afwijkt van het advies van iASD, en ook de specifieke reden voor andere raden om te kiezen voor een definitief eindadvies op eigen titel.
- Waarom en op welke punten zijn de uitgebrachte adviezen van elkaar afwijkend?
- Kan in deze situatie het regionaal beleidsplan wel als vanzelfsprekend voortgang vinden, of is het noodzakelijk alsnog met alle zes de raden om de tafel te gaan zitten?
- Of is er in de tussentijd overeenstemming bereikt tijdens het gezamenlijke overleg dat op 6 april jl. werd georganiseerd? Kunt u ons daarvan een samenvatting van de belangrijkste besluiten doen toekomen?

Antwoord 1:

- Nee, de samenwerkende adviesraden Sociaal Domein in de regio Maastricht-Heuvelland gaan zelf over hun aanpak en werkwijze bij een dergelijke samenwerking. Het staat hen vrij om te handelen zoals nu is gebeurd. Dat proces kunnen zij ook enkel samen evalueren, mocht daartoe behoefte bij hen zijn. Voor het college telt in principe enkel het advies dat afgegeven wordt door de lokale formele adviesraad.*
- De adviezen van de andere adviesraden zijn bijgevoegd. Ook kunnen wij op hoofdlijnen de afwijkingen met het advies van de IASD aangeven (constatering). Zoals in het antwoord op de vorige vraag is aangegeven, kunnen wij geen antwoord geven op uw vraag waarom*

DATUM
24 april 2023

adviesraden deze werkwijze hebben toegepast. In de voorgaande beantwoording op uw schriftelijke vragen hebben wij de tijdsmomenten geschetst dat de adviesraden betrokken zijn en waarop zij advies hebben ingediend.

Een aantal zaken aangaande de diverse advisering:

ASD Valkenburg a/d Geul en ASD Gulpen-Wittem vertonen de meeste overeenkomsten met het advies van de IASD. Alle 3 de ASD's geven een negatief advies op het beleidsplan. Los van nuances in de flankerende teksten komen 5 van de 6 adviespunten (nagenoeg) overeen. Het verschil met het advies van de IASD is dat de 2 gemeenten adviseren om, naast het aanbieden van basisvoorzieningen, aandacht te schenken aan de wijze waarop het college voornemens is het sociaal en mentaal welbevinden van inwoners te stimuleren en te ondersteunen. In Maastricht heeft de IASD een rol gehad in de totstandkoming van de Sociale Visie, het subsidiebeleid rondom de vrijwillige inzet, de herijking inkoop begeleiding individueel en begeleiding groep en de inkoop MO/BW.

Het advies van ASD Vaals vertoont minder overeenkomsten met het advies van de IASD en staat enigszins op zichzelf. Ook geeft deze ASD geen eindoordeel over het beleidsplan.

ASD Eijsden-Margraten geeft aan bezwaren te hebben op het doorlopen proces, vorm en inhoud. Hun algemene advies is echter om nu niet stil te blijven staan, maar om gezamenlijk energie te steken in het op te stellen Uitvoeringsplan.

De ASD Meerssen heeft geen definitief schriftelijk advies afgegeven richting het college.

- c) *Zie hiertoe ons antwoord onder punt b.*
- d) *Wij zijn van mening dat de nu ontstane situatie de vaststelling van het regionaal beleidsplan niet in de weg staat. Wij voelen ons hierin gesteund doordat in de meeste gemeenten het beleidsplan reeds is vastgesteld door de gemeenteraad. In Gulpen-Wittem heeft vaststelling niet plaatsgevonden, maar daaraan liggen andere redenen (verwoord in een motie) ten grondslag dan enkel de samenwerking met de ASD. Wij zijn en blijven in gesprek met de adviesraden om gezamenlijk tot verbeteringen te komen. Daarnaast is afgesproken dat wij de adviesraden betrekken bij de totstandkoming van het onderliggende uitvoeringsplan zoals is afgesproken met uw raad in de domeinvergadering sociaal van april en met de afvaardiging van de adviesraden in het gesprek van 6 april.*
- e) *Anders dan u suggereert in uw vraag, lag er geen voorstel op tafel waarover overeenstemming bereikt moest worden. Het bestuurlijk overleg had als doel om eerst terug te blikken en in brede zin te praten over de rol van de ASD, de inspraak door inwoners en op welk moment partijen worden betrokken in het proces. Naar de toekomst toe willen wij, voordat wij starten met een dergelijk beleidsproces, de rollen en verwachtingen nog beter duidelijk hebben. Ook willen we in een vroeger stadium met elkaar in contact treden dan nu is gebeurd bij het beleidsplan Wmo. Waarbij ook gesteld is dat een gemeente altijd gehouden is aan kaders en opgaves, zodat een volledig vrije invulling door inwoners en andere partijen bij het opstellen van beleid niet realistisch is. Afgesproken is dat in een volgend bestuurlijk overleg met de adviesraden gesproken wordt over de thema's die op de beleidsagenda staan in de komende periode zodat wij de verwachtingen over en weer helder krijgen.*

Vraag 2:

- a) *In uw antwoord op advies nr. 2 van de iASD d.d. 3 april 2023 stelt u dat u het niet zinvol acht om in het kader van het Wmo-beleidsplan de hele toekomstagenda mee te nemen en te*

DATUM
24 april 2023

evalueren, aangezien dat het gehele sociale domein betreft, en niet slechts de Wmo. De adviesraad gaf desgevraagd aan dat men het advies heeft gegeven niet de hele toekomstagenda te evalueren, maar slechts het Wmo-gedeelte. Waarom is dat niet gebeurd?

- b) U geeft op pagina 2 van dat antwoord aan dat er wel degelijk is gemonitord, dat er gesprekken zijn gevoerd met zorgaanbieders en ketenpartners, en dat er onderzoek wordt gedaan en geëvalueerd. Ik neem aan dat ervanuit deze activiteiten een samenvattend verslag en conclusie is gemaakt waarin aangegeven wordt hoe deze bevindingen doorwerken in het beleidsplan maatschappelijke ondersteuning Maastricht-Heuvelland 2023 - 2026. Kunt u ons een verslag van deze bevindingen en de daaraan verbonden conclusies doen toekomen?

Antwoord 2:

- a) *Allereerst willen wij opmerken dat wij niet gesteld hebben dat een evaluatie niet zinvol zou zijn. Een van de redenen om nu te kiezen voor een separaat Wmo-beleidsplan is juist om een gerichte evaluatie te kunnen uitvoeren in de toekomst. Onze afwijzing van dit advies van de IASD ligt in het integrale karakter (de 3 decentralisaties) van de in de Toekomstagenda 2022 gestelde doelen. Er is zodoende geen 'Wmo-gedeelte' dat wij in een eventuele evaluatie met inwoners en stakeholders, met terugwerkende kracht, zouden kunnen isoleren van alle inspanningen die tegelijkertijd hebben plaatsgevonden vanuit de Participatiewet/Jeugdwet/overig sociaal domein. Alle door ons en onze partners geleverde inspanningen in het brede Sociaal Domein op basis van de Toekomstagenda hebben direct of indirect eveneens bijgedragen aan het realiseren van doelstellingen in de Wmo. Wij stellen daarom dat een evaluatie op de door de IASD voorgestelde wijze praktisch niet uitvoerbaar is. In Maastricht hebben onder meer de gesprekken die zijn gevoerd met onder andere zorgpartijen en ook IASD bij de totstandkoming van de Sociale Visie, het subsidiebeleid rondom de vrijwillige inzet, de herijking inkoop begeleiding individueel en begeleiding groep en de inkoop MO/BW als input gediend voor het nieuwe beleidsplan.*
- b) *Nee, een dergelijk verslag van bevindingen en daaraan verbonden conclusies is niet beschikbaar.*

Vraag 3:

U schrijft in het antwoord dat het te ver voert om in dit beleidsplan in te gaan op de kwalitatieve maatstaven die in het vervolg aan basisvoorzieningen worden gesteld. Wij begrijpen dat dit in het uitvoeringsplan dus zeer expliciet en uitgebreid aan de orde zal gaan komen en dat gelijktijdig de reeds bestaande basisvoorzieningen uitgebreid en zo mogelijk wetenschappelijk getoetst zullen worden op effectiviteit en doelmatigheid, zodat we telkens kunnen afwegen of deze basisvoorziening een adequate vervanging zal zijn voor eerder ingezette maatwerkvoorzieningen. Kunnen we van de wethouder de toezegging ontvangen dat dit inderdaad het geval is?

Antwoord 3:

Uw raad heeft in de domeinvergadering van 4 april jl. al de toezegging ontvangen dat het concept-Uitvoeringsplan in de vorm van een peilvoorstel aan uw raad wordt voorgelegd. Het uitvoeringsplan

DATUM
24 april 2023

zal tot stand komen samen met de diverse betrokken stakeholders en ligt derhalve nog niet vast qua concrete invulling.

Hoogachtend,

Namens het college van burgemeester en wethouders van Maastricht,

Anita Bastiaans

Wethouder Duurzaam Sociaal Domein, WMO, Welzijn, Diversiteit, Europa en de Euregio

Schriftelijke vragen

BINNENGEKOMEN
TEAM DOCUMENTSERVICES
D.D. 07-03-2023
No. 2023-01169 (RAAD)
No. 2023-01168 (WZG)

Van: Kees Eken <[REDACTED]>
Verzonden: maandag 6 maart 2023 16:48
Aan: Post Gemeente Maastricht
Onderwerp: Advies Regionaal Beleidsplan Wmo 2023 - 2026
Bijlagen: Begeleidende brief advies nr. 32.pdf; Advies nr. 32 Regionaal
Beleidsplan Wmo 2023 - 2026.pdf

Geachte medewerker van de post,

Gelieve bijgaande 2 documenten digitaal door te geleiden naar de geadresseerden.

Met vriendelijke groeten,

Kees Eken

Aan: Het College van B&W der Gemeente Maastricht
t.a.v. Anita Bastiaans, wethouder Wmo
Postbus 1992
6201 BZ Maastricht.

Datum:
6 maart 2023

Briefnummer:
ASD-230306-1

Behandeld door:
Kees Eken

Telefoonnummer:

Betreft: advies nr. 32

Geacht College,

Bijgaande gelieve u ons definitieve advies nr. 32 over uw Regionaal Beleidsplan Wmo 2023 – 2026 aan te treffen.

Wij vertrouwen erop dat u dit advies conform Artikel 4 van onze regeling zult doorsturen naar de leden van uw gemeenteraad.

Met vriendelijke groet,

Kees Eken,
voorzitter

Wilma Pelz,
waarnemend secretaris

Aan: Het College van B&W der Gemeente Maastricht
t.a.v. Anita Bastiaans, wethouder Wmo
Postbus 1992
6201 BZ Maastricht.

Datum:
1 maart 2023

Briefnummer:
ASD-230301-1

Behandeld door:
Kees Eken

Telefoonnummer:

██████████

Onderwerp: Advies nr. 32 Regionaal Beleidsplan Wmo 2023 – 2026

Geacht College, geachte wethouder Bastiaans,

In navolging van ons tussentijds advies van 7 november 2022 ontvangt u hierbij ons definitieve advies ten aanzien van het concept Regionaal Beleidsplan Wmo 2023-2026. De finale tekst is op 1 maart 2023 geaccordeerd door de reguliere vergadering van de iASD Maastricht. Graag brengen wij in dit definitieve advies het volgende onder uw aandacht.

De voorgeschiedenis

Uw ambtenaren zijn in de eerste helft van 2022 begonnen met schrijven aan hun conceptbeleidsplan. Wij werden op 28 juli 2022 door verantwoordelijk wethouder Bastiaans schriftelijk uitgenodigd voor een gezamenlijke bijeenkomst op 28 september 2022 te Margraten met onze collega-adviesraden in het Heuvelland Op die datum zouden ambtenaren het conceptbeleidsplan en het verdere besluitvormingsproces nader toelichten.

Wij ontvingen op 28 september 2022 (de dag van de presentatie) de door de colleges van Maastricht-Heuvelland op 27 september 2022 vastgestelde inspraakversie van het Regionaal Beleidsplan Wmo 2023-2026 en het verzoek vóór 10 november 2022 advies uit te brengen over voornoemd beleidsplan. Tijdens de presentatie hebben de deelnemers diverse informatieve vragen gesteld en opmerkingen gemaakt. Na deze presentatie hebben de Samenwerkende Adviescommissies Maastricht-Heuvelland op 18 oktober 2022 nader overleg gepleegd over uw conceptbeleidsplan en onze invulling van uw adviesverzoek.

Tussenadvies

Uitgebreid hebben wij met onze collega's in Maastricht-Heuvelland op voornoemde datum van 18 oktober 2022 stilgestaan bij de voorliggende inspraakversie, c.q. concept van het Regionaal Beleidsplan Wmo 2023-2026. Uiteindelijk hebben de Samenwerkende Adviesraden Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland (ASD M-H) ervoor gekozen om een tussentijds advies uit te brengen, hetgeen op 7 november 2022 aan de colleges van B&W en de verantwoordelijke wethouder werd gestuurd.

Naar aanleiding van de suggesties die de ASD M-H hebben gedaan, heeft op 29 november 2022 een dialoogsessie plaatsgevonden waaraan de voorzitters van de ASD M-H en de beleidsmedewerkers Wmo van de betreffende gemeenten hebben deelgenomen.

Afspraken

Die dialoogsessie leverde de volgende opbrengst op:

1. De ASD M-H leveren zo spoedig mogelijk nieuwe input/bouwstenen aan ter verrijking van de voorliggende 'inspraakversie' van het Regionaal Beleidsplan Wmo 2023-2026.
2. Na aanpassing van het plan wordt de nieuwe versie voorgelegd aan de verschillende colleges van B&W.
3. Na accordering door de colleges zullen de ASD M-H een definitief advies uitbrengen.

Voortgang

Op 9 december 2022 hebben de ASD M-H aanvullende informatie verstrekt, vervat in een werkdocument met als onderliggende titel 'Input Regionaal Beleidsplan Maatschappelijke ondersteuning 2023 – 2026'. Vervolgens hebben de beleidsmedewerkers Wmo van de Maastricht-Heuvelland gemeenten een wat hen betreft finale versie van het concept Regionaal Beleidsplan Wmo 2023-2026 tot stand gebracht. Deze versie is op 30 januari informeel ter kennisname aan de ASD-leden Maastricht-Heuvelland voorgelegd. Tijdens deze sessie hebben de aanwezige leden van de ASD M-H aangegeven dat in deze aangepaste versie in hun ogen de stem van de inwoners onvoldoende tot uitdrukking is gebracht. Daarnaast hebben wij op 30 januari opgemerkt dat onze input van 9 december 2022 zeker niet de status van een advies heeft en als zodanig niet door bestuurders gebruikt dient te worden.

Daaropvolgend is het finale concept op 14 februari 2023 aan de verschillende colleges van B&W in Maastricht-Heuvelland ter accordering voorgelegd. Voor zover ons bekend zijn de verschillende colleges akkoord gegaan met het door de beleidsmedewerkers gepresenteerde concept Regionaal Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning 2023-2026.

Die door u akkoord bevonden versie, vergezeld van een hernieuwde adviesaanvraag, hebben wij tot dusverre niet ontvangen, mogelijk in verband met het carnaval. Wel hebben wij op 16 februari 2023 uw inhoudelijke reactie op ons tussentijds advies ontvangen, ondertekend door burgemeester en gemeentesecretaris en vergezeld van een overzicht van de door uw ambtenaren aangebrachte wijzigingen.

Om geen tijd te verliezen hebben wij besloten cf. ons tussentijds advies van 7 november 2022, een hernieuwde adviesaanvraag van uw kant niet af te wachten. Uitgaande van de versie van het conceptbeleidsplan van 30 januari 2023, het overzicht van aangebrachte wijzigingen en uw inhoudelijke reactie van 14 februari 2023 (verzonden 16 februari 2023) op ons tussentijdse advies zijn wij gekomen tot onderhavig definitieve advies over uw concept Regionaal Beleidsplan Wmo 2023 - 2026. Hiermee komen wij de afspraken na die wij 29 november 2022 in de dialoogsessie met de ambtenaren hebben gemaakt.

Onze beoordeling

Wij zijn van mening dat vooraf aan het schrijfproces van uw ambtenaren met ons een gezamenlijke evaluatie van de Wmo-resultaten uit de Toekomstagenda Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland 2022 had moeten plaatsvinden. Daarbij had u ook de gelegenheid gehad uw zorgen over de huidige maatschappelijke ontwikkelingen (dubbele vergrijzing, personeelstekorten), uw gedachten daarover én uw financiële zorgen met ons te delen. Zo hadden we kunnen komen tot een gezamenlijk geaccepteerde verklarende analyse.

Vanuit het perspectief van onze inwoners moeten wij vaststellen, dat het thans voorliggende (concept) Regionaal Beleidsplan Wmo 2023 - 2026 onvoldoende rekening houdt met de kernopdracht zoals verwoord in de Wmo2015. Uw onderliggende denkwijze is in onze ogen te zeer gebaseerd op een overheersende managementbenadering en vormt volgens ons een serieus risico voor de benaderingswijze van onze inwoners. In dit plan wordt de kloof tussen de systeemwereld van bestuurders en beleidsmedewerkers en de leefwereld van onze inwoners pijnlijk duidelijk. Des te meer terwijl u in de Toekomstagenda Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland 2022 aangeeft dat u serieus werk wil maken van het overbruggen van deze kloof.

Daarnaast zij vermeld dat ook de VNG Visitatiecommissie Maastricht in haar rapportage in 2021 aangeeft dat het in de ogen van de Visitatiecommissie van belang is de discussie in het sociaal domein niet alleen tussen college en raad te voeren, maar een maatschappelijke discussie te voeren over deze onderwerpen met de burgers: van ouders tot ouderen en van professionals tot vrijwilligers. Daar dient onzes inziens het gesprek te beginnen en niet als het conceptbeleidsplan al is geschreven. Wij zien dat als een gemiste kans, ook om met onze inwoners daadwerkelijk in gesprek te gaan bijvoorbeeld over hetgeen positieve gezondheid voor hen zou kunnen betekenen.

Wij begrijpen dat u het aantal maatwerkvoorzieningen in Maastricht graag wilt verminderen, omdat dit in Maastricht percentueel gezien ruimer blijkt dan het gemiddelde voor vergelijkbare steden. U beroept zich daarbij op de rapportages van zowel KPMG als de VNG Visitatiecommissie Maastricht. Echter, als mogelijke oorzaak wijzen beide organisaties daarbij op de lage sociaaleconomische status van Maastricht. Ook begrijpen wij dat het sinds 2019 wettelijk gangbare abonnementstarief bij maatwerkvoorzieningen en de compensatie die u daarvoor krijgt van het rijk, voor Maastricht (en andere gemeenten) lang niet kostendekkend is.

In plaats daarvan stelt u in uw beleidsplan de in onze ogen onvoldoende onderbouwde denkwijze dat uitbreiding van het basisaanbod in het voorliggend veld van Wmo-voorzieningen moet leiden tot het 'beoogde resultaat van minder maatwerkvoorzieningen, omdat mensen die minder nodig hebben'. Wij zien dat als louter wensdenken. Welke basisvoorzieningen u bedoelt, en/of welke kwaliteit deze dienen te hebben en welke financiële gevolgen dat heeft voor onze inwoners, wordt volgens u pas duidelijk in uw Uitvoeringsplan. Dan pas gaat u de behoeften van mensen vaststellen. In onze ogen een risicovolle benaderingswijze. Daarom heeft de iASD Maastricht grote moeite, qua proces en qua inhoud, met het Regionaal Beleidsplan Wmo 2023-2026, zoals het er nu ligt.

In uw inhoudelijke reactie op ons tussentijdse advies nr. 31 toont u zich tot onze verbazing verheugd over onze bereidheid *'vroegtijdig mee te denken over het op te stellen Uitvoeringsplan. Inmiddels hebben we met elkaar afgesproken om op korte termijn met elkaar van gedachten te wisselen over het gewenste participatieproces.'* Terwijl wij in ons tussentijds advies met geen woord reppen over een dergelijke bereidheid!

Pas op 9 februari 2023 ontvingen we van een beleidsmedewerker van Gulpen-Witterm per mail het verzoek om deel te nemen aan de procesaanpak in voorbereiding van het Uitvoeringsplan Wmo 2023 - 2026. Een verzoek waar we graag op ingaan. Neemt niet weg dat we een dilemma signaleren. Op basis van de adviezen die wij in dit schrijven aan het college verstrekken, lijkt het ons volgenddelijk van belang om helderheid te krijgen ten aanzien van de gewenste missie, visie en de daarbij wenselijke leidende principes. Zij vormen de basis van het te bouwen Wmo-huis. Zonder een stevig, breed gedragen fundament zullen in de uitvoering bij herhaling inhoudelijke discussies ontstaan, omdat ons referentiekader onvoldoende is afgestemd. Dus ja, graag aan de slag met het Uitvoeringsplan maar zonder bovenstaand afbreukrisico.

Onze definitieve advisering

- ❖ Wij adviseren u om in lijn met het advies van de VNG Visitatiecommissie Maastricht uw missie, visie en leidende principes in voorliggend plan opnieuw ter discussie te stellen;
- ❖ Wij adviseren u daarbij alsnog de Wmo-resultaten van de Toekomstagenda met ons te evalueren, daarbij de huidige sociaal maatschappelijke ontwikkelingen (o.a. dubbele vergrijzing en personeelstekorten) en uw zorgen over de betaalbaarheid van de Wmo te betrekken.
- ❖ Wij adviseren u in uw regionaal beleidsplan Wmo 2023 - 2026 te formuleren met welke kwaliteit van basisvoorzieningen u van plan bent ervoor te zorgen dat inwoners in de toekomst minder maatwerkvoorzieningen nodig zullen hebben.
- ❖ Wij adviseren u in uw regionaal beleidsplan Wmo 2023 – 2026 op te nemen, op welke manier u rekening wenst te houden met de financiële draagkracht van onze inwoners en op welke manier u opeenstapeling van eigen bijdragen voor basis- en maatwerkvoorzieningen wenst tegen te gaan;
- ❖ Wij adviseren u in uw regionaal beleidsplan Wmo 2023 – 2026 het regionale karakter tot uiting te laten komen door op de betreffende plekken in het concept niet slechts te spreken over gemeenten en wijk of wijken, maar ook over gemeenten, dorpskern(en) en wijk(en).

Tot slot

In zijn reflectie van 17 oktober 2022 benoemt de Nationale Ombudsman de onrealistische inschatting van het doe vermogen van burgers¹. Ook de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) wijst in haar rapport *Weten is nog geen doen. Een realistisch perspectief op redzaamheid*² erop, dat het beroep op de eigen kracht van bewoners deernlijk overschat wordt, en dat met name een (gelijkwaardig) samenspel tussen overheid, professionals en burgerverbanden met inzet op collectief niveau cruciaal is.

Vanuit de iASD Maastricht, maar ook vanuit de ASD M-H, zijn we ten alle tijden bereid om onze ervaringskennis te delen in dialoog met de gemeenten om tot een alsnog breder gedragen Regionaal Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning 2023-2026 te komen.

In afwachting van uw schriftelijk antwoord en verwijzend naar Artikel 4 van onze vigerende regeling verblijven wij,

Met vriendelijke groet,
namens de integrale Adviesraad Sociaal Domein Maastricht

Kees Eken,
voorzitter

Wilma Pelz,
waarnemend secretaris

¹ Sociale minima in de knel: <https://www.nationaleombudsman.nl/nieuws/rapporten/2022167>

² Weten is nog geen doen. Een realistisch perspectief op redzaamheid.

<https://www.wrr.nl/publicaties/rapporten/2017/04/24/weten-is-nog-geen-doen>

Aan het college van Burgemeester en Wethouders van de Valkenburg aan de Geul

Aan de leden van de Raad van de Gemeente Valkenburg aan de Geul

Onderwerp:

Advies Beleidsplan Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2023 tot en met 2026 van de Adviesraad Sociaal Domein Valkenburg aan de Geul

Datum: 24 maart 2023

Geacht College, geachte leden van de Gemeenteraad.

Aan de Adviesraad Sociaal Domein Valkenburg aan de Geul (hierna: ASD) is advies gevraagd over het Beleidsplan maatschappelijke ondersteuning 2023-2026.

Graag willen wij aan dit verzoek voldoen.

Inleiding

Vooraf willen wij onze waardering uitspreken voor de inzet van de betrokken beleidsambtenaren en beleidsadviseurs die dit plan tot stand hebben gebracht.

Het plan is ambitieus, zoals de samenstellers zelf schrijven en er spreekt realiteitszin uit dat moet blijken uit het besef dat de doelstellingen niet binnen enkele jaren te realiseren zijn.

Het plan bevat een missie, een visie en leidende principes en een focus op twee belangrijke opgaven. Zelfs is er al een aanzet voor de uitvoering op hoofdlijnen.

De schrijvers spitsen het plan toe op de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (de WMO) en niet op het hele brede sociale terrein.

Wij hebben het plan beoordeeld vanuit het belang dat het heeft voor de inwoners van de gemeente Valkenburg aan de Geul.

U treft aan: I Korte terugblik
 II Advies
 III Toelichting.

I

Korte terugblik

Aanvang en noodzaak

Mede gezien de wettelijke noodzaak zijn beleidsambtenaren en beleidsadviseurs in de eerste helft van 2022 begonnen met schrijven aan het concept Regionaal Beleidsplan WMO 2023-2026. Wij zijn daar destijds niet bij betrokken, maar werden uitgenodigd voor een gezamenlijke bijeenkomst te

Margraten met onze collega-adviesraden in Maastricht-Heuvelland op 28 september 2022. Op die datum werd uw conceptbeleidsplan en het verdere besluitvormingsproces toegelicht.

Na de presentatie van dit, in de optiek van de ASD, *concept* Regionaal Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning 2023-2026 Maastricht-Heuvelland hebben de Samenwerkende ASD M-H op 18 oktober 2022 nader overleg gepleegd over het concept Beleidsplan en de invulling van het adviesverzoek.

Uiteindelijk hebben de Samenwerkende Adviesraden Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland (ASD M-H) ervoor gekozen om een tussentijds advies uit te brengen, dat op 7 november 2022 werd aangeboden.

“Tussentijds” advies

In aansluiting op de suggesties die door de ASD M-H gedaan zijn, heeft er op 29 november 2022 een dialoogsessie plaats gevonden waaraan de voorzitters van de ASD M-H en de beleidsmedewerkers WMO van de betreffende gemeenten deelnamen.

Afspraken

De dialoogsessie leverde de volgende opbrengst op:

- De ASD M-H leveren zo spoedig mogelijk nieuwe input/bouwstenen aan ter verrijking van de voorliggende ‘inspraakversie’ van het Regionaal Beleidsplan WMO 2023-2026;
- Na aanpassing van het plan wordt de nieuwe versie voorgelegd aan de verschillende colleges van B&W.
- Na akkoord bevinding door de colleges zullen de Samenwerkende ASD M-H een definitief advies uitbrengen.

Voortgang

Op 7 december 2022 hebben de ASD M-H aanvullende informatie verstrekt vervat in een werkdocument met als onderliggende titel: Input Regionaal Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning 2023-2026. Het betrof in dat geval een niet limitatieve opsomming van zienswijzen, op- en aanmerkingen, particuliere inzichten op basis van ervaringskennis en praktijkverhalen van ervaringsdeskundigen. Het betrof geenszins een gewogen eindadvies.

Vervolgens hebben de beleidsmedewerkers WMO van de Maastricht-Heuvelland gemeenten een aangepaste versie van het concept Regionaal Beleidsplan WMO 2023-2026 tot stand gebracht. Deze versie is op 30 januari informeel ter kennisname aan de ASD M-H voorgelegd tijdens de bijeenkomst in Gulpen.

Tijdens deze sessie is door de aanwezige vertegenwoordigers van de Samenwerkende ASD M-H aangegeven dat ook in deze aangepaste versie in hun ogen de stem van de inwoners onvoldoende tot uitdrukking komt. Daarnaast wordt opgemerkt dat de eerdere inbreng van december 2022 zeker niet de status van een advies had en als zodanig door bestuurders gebruikt dient te worden. Hetgeen in een later schrijven ook als zodanig is geaccepteerd.

Daaropvolgend is voornoemd finale concept van 30 januari vanaf 14 februari 2023 aan de verschillende colleges van B&W in Maastricht-Heuvelland ter accordering voorgelegd.

Zover nu geïnformeerd zijn de verschillende Colleges Maastricht – Heuvelland akkoord gegaan met het door de beleidsmedewerkers gepresenteerde Regionaal Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning 2023-2026.

De door u akkoord bevonden versie, hebben wij anders dan gebruikelijk, mogelijk in verband met carnaval, via derden ontvangen. Wel hebben we op 16 februari 2023 de inhoudelijke reactie op ons

tussentijds advies ontvangen, vergezeld van een overzicht van de door de ambtenaren aangebrachte wijzigingen. (de zogenaamde “was – wordt lijst”).

De Adviesraad had – zoals te doen gebruikelijk is – een verzoek tot advisering bij de laatste versie verwacht, maar heeft deze tot op heden niet ontvangen.

II

Advies

De ASD Valkenburg aan de Geul heeft, mede gelet op het gehoorde verzoek van leden van de Raadscommissie Sociaal Domein besloten om alsnog op de laatst ons bekende versie, gedateerd 30 januari 2023, een advies te geven.

Het advies is in aansluiting op eerder verstrekte aanbevelingen. Het advies kwam tot stand na gesprekken en in onderling overleg. Aan het einde van dit advies treft u ook een lijst aan van gebruikte literatuur ter ondersteuning van het advies.

Risico

Uit de wijze waarop het Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning 2023-2026 is samengesteld proeven wij een overheersende managementbenadering. Naar onze mening kan deze benaderingswijze of denkwijze op latere datum bij het samenstellen van de uitvoeringplan(nen) een serieus risico vormen voor de inwoners die aangewezen zijn op passende ondersteuning. En niet alleen in directe zin voor de inwoners. Ook wanneer budgettaire overschrijdingen binnen het Sociaal Domein plaats gaan vinden en scherpe(re) keuzes gemaakt moeten worden zien wij voor de inwoners een indirect risico ontstaan. Wij vrezen en verwachten dat zonder een stevig, breed gedragen fundament bij het samenstellen van het uitvoeringsplan bij herhaling inhoudelijke discussies ontstaan, omdat het referentiekader onvoldoende afgestemd is.

Advies

Om dit risico te verkleinen adviseren wij u in lijn met het advies van de VNG Visitatiecommissie Maastricht

De missie, visie en leidende principes in voorliggend plan opnieuw ter discussie te stellen; anders gezegd, opnieuw schriftelijk vast te leggen met als *uitgangspunt de leefwereld van onze inwoners*;

Daarbij alsnog de WMO-resultaten van de Toekomstagenda 2022 met ons te evalueren, daarbij de huidige sociaal maatschappelijke ontwikkelingen (o.a. dubbele vergrijzing en personeelstekorten) en uw zorgen over de betaalbaarheid van de WMO te betrekken;

In uw regionaal beleidsplan WMO 2023 – 2026 te formuleren met welke (kwaliteit van) basisvoorzieningen u van plan bent ervoor te zorgen dat inwoners minder maatwerkvoorzieningen nodig zullen hebben en hiermee niet te wachten tot uw uitvoeringsplan;

In uw regionaal beleidsplan WMO 2023 – 2026 op te nemen, op welke manier u rekening wenst te houden met de financiële draagkracht van onze inwoners en op welke manier u opeenstapeling van eigen bijdragen voor basis- en maatwerkvoorzieningen wenst tegen te gaan;

Naast het aanbieden van basisvoorzieningen aandacht te schenken aan de wijze waarop u van plan bent het sociaal en mentaal welbevinden van inwoners te stimuleren en te ondersteunen;

In uw regionaal beleidsplan WMO 2023 -2026 het regionale karakter te verwoorden door niet alleen te spreken over gemeenten en wijken, maar ook over gemeenten, dorpskernen en wijken.

III

Toelichting

In het concept Regionaal Beleidsplan Maatschappelijke ondersteuning 2023-2026 wordt een strategische beleidskeuze voorgesteld voor een versterking of accentuering van het ontwikkelen van algemene voorzieningen boven individueel maatwerk. Op zichzelf lijkt een dergelijke keuze niet onlogisch, mogelijk ook vanuit financieel oogpunt. Een dergelijke keuze vraagt evenwel om een gedegen onderbouwing en die wordt node gemist, zowel vanuit een behoefteanalyse als een realistische effecten-analyse.

Met andere woorden: in het ongewisse blijft in hoeverre een dergelijke beleidscorrectie praktisch zal bijdragen aan het adequaat voorzien in de concrete behoeften van inwoners die om ondersteuning vragen, zowel kwalitatief als kwantitatief. Daarbij ontbreken uitwerkingscriteria etc. De beleidskeuze blijft daarbij van zuivere theoretische aard.

Kloof

In het plan en in het proces naar dit eindadvies wordt de kloof tussen de systeemwereld van bestuurders en beleidsmedewerkers en de leefwereld van onze inwoners pijnlijk duidelijk.

In de Toekomstagenda Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland 2022 wordt aangegeven dat er serieus werk gemaakt zal worden van het overbruggen van deze kloof.

Daarnaast zij ook vermeld dat bijvoorbeeld ook de VNG Visitatiecommissie Maastricht in haar rapportage in 2021 aangeeft dat in de ogen van de commissie het van belang is de discussie in het sociaal domein niet alleen tussen college en raad te voeren, maar een maatschappelijke discussie te voeren over deze onderwerpen met de burgers: van ouders tot ouderen en van professionals tot vrijwilligers. Misschien begint het gesprek daar wel, geven zij aan.¹

In rapportages van de KPMG, de Visitatiecommissie; VNG en de kamerbrieven van de centrale overheid wordt er telkenmale op wordt aangedrongen in gesprek te gaan met belanghebbenden over deze belangrijke issues. Dit is onzes inziens iets anders dan deze onderwerpen vast te leggen in een plan waar de onderscheiden Gemeenteraden dan ja of neen op dienen te zeggen.

De Adviesraad Sociaal Domein kan zich moeilijk aan de indruk onttrekken dat het beleidsplan WMO eraan bijdraagt om via de institutionele basis de gemeenschappelijke en de persoonlijke sociale basis te modelleren met als onderliggende gedachte de zelfredzaamheid van de individuele inwoner. Een dirigerende denkwijze die al langer onder kritiek staat.²

¹ zie ook bijlage 1 ‘Grip’ van het rapport van de Visitatiecommissie.

² In zijn reflectie van 17 oktober 2022 benoemt de nationale ombudsman de onrealistische inschatting van het *doenvermogen* van burgers.

Ook de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) wijst in haar rapport: *Weten is nog geen doen. Een realistisch perspectief op redzaamheid erop*, dat het beroep op de eigen kracht van bewoners deels overschat wordt, en dat met name het samenspel tussen overheid, professionals en burgerverbanden met inzet op collectief niveau cruciaal is. Dat staat haaks op de in het concept Beleidsplan veronderstelde maakbaarheid – ‘veerkracht’ – van de burger. Ook deze opmerking stemt tot nadenken.

“..het probleem (van de vallende demente en (niet-meer zo zelfredzame burger) zal in de toekomst enorm worden: veel te weinig arbeidskrachten in de wijkverpleging en onvoldoende mantelzorgers. Je kunt geen

Evenals de Samenwerkende Adviesraden Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland stelt de Adviesraad Sociaal Domein Valkenburg aan de Geul vast dat, vanuit het perspectief van de inwoners in de Maastricht-Heuvelland gemeente (dat naar onze opvatting leidend dient te zijn), het voorliggende concept Regionaal Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning 2023-2026 in vele opzichten onvoldoende rekening dreigt te houden met de kernopdracht zoals verwoord in de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015. Hierdoor klinkt de stem van de inwoners onvoldoende door. Om deze redenen geven wij geen positief advies.

Tot slot.

Als er één onderwerp is waarbij inwoners kunnen meepraten, betrokken kunnen worden en zich gehoord kunnen voelen, dan is het bij dit onderwerp zoals verwoord in het Beleidsplan WMO 2023-2026. Het biedt naar mening van de Adviesraad Sociaal Domein Valkenburg aan de Geul en de Samenwerkende ASD Maastricht-Heuvelland een uitgelezen kans de inwoners daadwerkelijk te betrekken bij het vormen van plannen en/of het maken van beleid, waardoor een gemeente er blijk van geeft rekening te houden met de wensen en behoeften van de inwoners.

Het had zo mooi kunnen zijn als in 2022 daar het gesprek begonnen was en niet nu nadat een (concept-) beleidsplan al is geschreven en ter accordering voorligt. Wij zien het als een gemiste kans van de gemeentelijke overheden om vooraf met onze inwoners in gesprek te gaan over hetgeen positieve gezondheid en de daarin vervatte veerkracht voor hen kan betekenen.³

In plaats daarvan stelt u de in onze ogen onvoldoende onderbouwde denkwijze dat uitbreiding van het basisaanbod in het voorliggend veld van WMO-voorzieningen moet leiden tot het 'beoogde resultaat van minder maatwerkvoorzieningen, omdat mensen die minder nodig hebben'. Welke basisvoorzieningen dat zijn en/of welke kwaliteit deze dienen te hebben, wordt vervolgens pas duidelijk in het Uitvoeringprogramma van het beleidsplan. Dan pas ook worden de behoeften van mensen vastgesteld. In onze ogen een risicovolle onnodig ingewikkelde en tegendraadse benaderingswijze.

Vanuit de Adviesraad Sociaal Domein Valkenburg aan de Geul en de Samenwerkende ASD Maastricht-Heuvelland zijn we ten alle tijden bereid om onze ervaringskennis te delen in dialoog met de gemeenten om tot een breed gedragen Regionaal Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning 2023-2026 te komen.

In afwachting van uw schriftelijk antwoord, verblijven wij,
Met vriendelijke groet,

Namens de Adviesraad Sociaal Domein Valkenburg aan de Geul

██████████, voorzitter

██████████, secretaris

beleid bouwen op de aanname dat er wel een mantelzorger zal zijn als het nodig is..." "We zakken nu al door de bodem heen".

██████████, arts en specialist ouderen geneeskunde, in: *Leven toevoegen aan de dagen*. Pag. 101. (denk ook aan een dreigend tekort van 10.500 wijkverpleegkundigen in 2027).

³ Zie ook het *Integraal Afwegingskader voor Beleid en Regelgeving* (het IAK, voor ministeries) met name hoofdstuk 7 Gevolgen voor de burgers. En voor straks, het uit te brengen "Het Beleidskompas", voorzien 28 maart 2023.

Bief van de Minister voor rechtsbescherming aan de Voorzitter van de Tweede Kamer d.d. 20 oktober 2022. Kst-36200-VI-10

Bij de samenstelling van dit advies is naast de dashboards van www.waarstaatjegemeente.nl onder meer gebruik gemaakt van onderstaande rapporten.

WRR, *Weten is nog geen doen. Een realistisch perspectief op redzaamheid.*
<https://www.wrr.nl/publicaties/rapporten/2017/04/24/weten-is-nog-geen-doen>

Rijnconsult: *6 principes voor ketensamenwerking in het sociaal domein*, z.j.

Raadsinformatiebrief (RIB), Gemeente Maastricht, referentie 2020-04047, begeleidend schrijven bij KPMG-rapport m.b.t. "analyse op de bedrijfsvoering en maatregelen van het Sociaal Domein", 2020

KPMG: *Analyse op de bedrijfsvoering en maatregelen van het Sociaal Domein.2020* in opdracht van de raad van de gemeente Maastricht`

KPMG: *Rapportage: Macroveranderingen en invloed op budget Sociaal Domein.2020* in opdracht van het Netwerk Directeuren Sociaal Domein (NDSD).

VNG: *Rapport Visitatiecommissie financiële beheersbaarheid sociaal domein, 2021* in opdracht van de gemeente Maastricht.

Rapport van het Expertiseteam: Reikwijdte rol gemeenten in de WMO t.a.v. oudere inwoners met een zorgvraag, in opdracht van de VNG: *Het verschil durven maken. Samen ouder worden in een andere verhouding tussen inwoners en overheid.* November 2020.

VNG-reactie op het advies van het expertiseteam 'reikwijdte rol gemeenten in de WMO t.a.v. oudere inwoners met een zorgvraag'. 2020

WRR, rapport 104: *Kiezen voor houdbare zorg. Mensen, middelen en maatschappelijk draagvlak*, Den Haag 2021

C.J. Schouten, Minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen, het Ministerie van Sociale zaken en Werkgelegenheid, ministeriële brief aan de Tweede Kamer van 12 juli 2022, *Aanpak Geldzorgen, Armoede en Schulden*, Referentie 2022-0000152702.

M. van Ooijen, staatsecretaris van Volksgezondheid, welzijn en Sport. Brief aan de Tweede Kamer van 28 maart 2022, *Hoofdlijnenbrief toekomst WMO*, Referentie 330928-1026638-DMO.

Sociaal Cultureel Planbureau: *Mensbeelden bij beleid. Bewust worden, bespreken en bijstellen.* Den Haag Oktober 2022.

Regionale Adviesraden Maastricht Heuvelland: *Input Regionaal Beleidsplan Maatschappelijke ondersteuning 2023-2026*

Sociaal domein | Maastricht \ Heuvelland, Beleidsplan maatschappelijke ondersteuning 2023-2026, "investeren in optimale deelname aan de samenleving bevordert welzijn en gezondheid van alle inwoners, 2023

Sociale minima in de knel: <https://www.nationaleombudsman.nl/nieuws/rapporten/2022167>

█ en █. *Cijfers en de sociale basis, een verkenning naar de mogelijkheden van kwantificeren en moneteriseren in de sociale basis.* Utrecht 2023.

██████████, E Quaegebeur. Leven toevoegen aan de dagen, van slechtnieuwsgeprek tot laatste adem en rouw. Amsterdam 2023.

Aan het college van Burgemeester en Wethouders
van de Gemeente Gulpen-Wittern

Willem Vliegenstraat 12

6271 DA Gulpen

Onderwerp:

Concept meerjarenplan Beleidsplan Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2023 tot en met 2026

Status document: Definitief advies in navolging van tussentijds advies van 7 november 2022

Datum: 10 maart 2023

Geacht College, geachte wethouder Derksen,

In navolging van het tussentijds advies van 7 november 2022 ontvangt u hierbij het eindadvies ten aanzien van het Concept Regionaal Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning 2023-2026. Het advies wordt u aangeboden door de Adviesraad Sociaal Domein Gulpen-Wittern. Graag brengen wij het volgende onder uw aandacht.

Korte terugblik

Uw ambtenaren zijn in de eerste helft van 2022 begonnen met schrijven aan hun/uw concept Regionaal Beleidsplan Wmo 2023-2026. Wij zijn daar destijds niet bij betrokken, maar werden op 28 juli 2022 schriftelijk door verantwoordelijk wethouder Derksen uitgenodigd voor een gezamenlijke bijeenkomst te Margraten met onze collega-adviesraden in Maastricht-Heuvelland op 28 september 2022. Op die datum zouden uw conceptbeleidsplan en het verdere besluitvormingsproces toegelicht worden.

Een aantal ASD-deelnemers (aandachtsfunctionarissen Wmo) ontvingen op 28 september 2022 (dag van de presentatie) de door de colleges van Maastricht-Heuvelland op 27 september 2022 vastgestelde inspraakversie van het Regionaal Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning 2023-2026 en het verzoek vóór 10 november 2022 advies uit te brengen over voornoemde beleidsplan. Tijdens de presentatie hebben de deelnemers diverse informatieve vragen gesteld en opmerkingen gemaakt.

Na de presentatie van het, in de optiek van de ASD, *concept* Regionaal Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning 2023-2026 Maastricht-Heuvelland op woensdagavond 28 september 2022 in Margraten, hebben de Samenwerkende ASD M-H op 18 oktober 2022 nader overleg gepleegd over het concept Beleidsplan en de invulling van het adviesverzoek.

ASD-overleg Maastricht-Heuvelland

Uitgebreid is op voornoemde datum van 18 oktober 2022 stilgestaan bij de voorliggende inspraakversie, c.q. concept van het Regionaal Beleidsplan Wmo 2023-2026. Uiteindelijk hebben de Samenwerkende Adviesraden Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland ervoor gekozen om een Tussentijds advies uit te brengen, hetgeen op 7 november 2022 aan de colleges van B&W werd overhandigd.

Tussentijds advies

Naar aanleiding van de suggesties die door de Samenwerkende ASD M-H gedaan zijn, vindt er op 29 november 2022 een dialoogsessie plaats waaraan deelnemen de voorzitters van de Samenwerkende ASD M-H en de beleidsmedewerkers Wmo van de betreffende gemeenten.

Afspraken

De dialoogsessie leverde de volgende opbrengst op:

- De Samenwerkende ASD M-H leveren zo spoedig mogelijk nieuwe input/bouwstenen aan ter verrijking van de voorliggende 'inspraakversie' van het Regionaal Beleidsplan Wmo 2023-2026;
- Na aanpassing van het plan wordt de nieuwe versie voorgelegd aan de verschillende colleges van B&W.
- Na akkoord bevinding door de colleges zullen de Samenwerkende ASD M-H een definitief advies uitbrengen.

Voortgang

Op 7 december hebben de Samenwerkende ASD M-H aanvullende informatie verstrekt vervat in een werkdocument met als onderliggende titel Input Regionaal Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning 2023-2026 (Zie bijgevoegde bijlage). Vervolgens is door de beleidsmedewerkers Wmo van de Maastricht-Heuvelland gemeenten een finale versie van het concept Regionaal Beleidsplan Wmo 2023-2026 tot stand gekomen. Deze versie is op 30 januari informeel ter kennisname aan de ASD-vertegenwoordigers Maastricht-Heuvelland voorgelegd. Tijdens deze sessie is door de aanwezige vertegenwoordigers van de Samenwerkende ASD M-H aangegeven dat ook in deze aangepaste versie in hun ogen de stem van de inwoners onvoldoende tot uitdrukking komt. Daarnaast wordt opgemerkt dat de input van december 2022 zeker niet de status van een advies had en als zodanig door bestuurders gebruikt dient te worden.

Daaropvolgend is voornoemd finale concept van 30 januari op 14 februari 2023 aan de verschillende colleges van B&W in Maastricht-Heuvelland ter accordering voorgelegd. Zover nu geïnformeerd zijn de verschillende colleges akkoord gegaan met het door de beleidsmedewerkers gepresenteerde concept Regionaal Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning 2023-2026. De door u akkoord bevonden versie, hebben we tot dusver niet ontvangen, mogelijk in verband met carnaval. Wel hebben we op 16 februari 2023 uw inhoudelijke reactie op ons tussentijds advies ontvangen, vergezeld van een overzicht van de door uw ambtenaren aangebrachte wijzigingen. De Adviesraad had – zoals te doen gebruikelijk is – een verzoek tot advisering bij de laatste versie verwacht, maar deze tot op heden niet ontvangen. Om geen tijd te verliezen heeft de Adviesraad besloten om op eigen initiatief een advies te verstrekken. Bijgaand vindt u ons eindadvies in navolging op het tussentijdsadvies van 7 november jl.

Samenvattend eindadvies

Evenals de Samenwerkende Adviesraden Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland stelt de Adviesraad Sociaal Domein Gulpen-Wittem vast dat, vanuit het perspectief van de inwoners in de Maastricht-Heuvelland gemeenten, dat naar onze opvatting leidend dient te zijn, het voorliggende concept Regionaal Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning 2023-2026 in vele opzichten onvoldoende rekening houdt met de kernopdracht zoals verwoord in de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, waarbij de stem van de inwoners onvoldoende doorklinkt. Meer klinkt een overheersende managementbenadering door. Een benaderingswijze, cq. denkwijze die in uitvoering een serieus risico vormt voor de inwoners die aangewezen zijn op passende ondersteuning.

Toelichting

In het concept Regionaal Beleidsplan Maatschappelijke ondersteuning 2023-2026 wordt een strategische beleidskeuze voorgesteld voor een versterking of accentuering van het ontwikkelen van algemene voorzieningen boven individueel maatwerk. Op zichzelf lijkt een dergelijke keuze niet onlogisch, mogelijk ook vanuit financieel oogpunt. Een dergelijke keuze vraagt evenwel om een gedegen onderbouwing en die wordt node gemist, zowel vanuit een behoefte-analyse als een realistische effecten-analyse. Met andere woorden: in het ongewisse blijft in hoeverre een dergelijke beleidscorrectie praktisch zal bijdragen aan het adequaat voorzien in de concrete behoeften van inwoners die om ondersteuning vragen, zowel kwalitatief als kwantitatief. Daarbij ontbreken bovendien aanzetten voor uitwerkingscriteria etc. De beleidskeuze blijft daarbij van theoretische aard.

Kloof

In dit plan wordt de kloof tussen de systeemwereld van bestuurders en beleidsmedewerkers en de leefwereld van onze inwoners pijnlijk duidelijk, terwijl reeds in de Toekomstagenda Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland 2022 aangegeven wordt dat er serieus werk gemaakt wordt van het overbruggen van deze kloof. Daarnaast zij vermeld dat ook de VNG Visitatiecommissie Maastricht in haar rapportage in 2021 aangeeft dat in de ogen van de commissie het van belang is de discussie in het sociaal domein niet alleen tussen college en raad te voeren, maar een maatschappelijke discussie te voeren over deze onderwerpen met de burgers: van ouders tot ouderen en van professionals tot vrijwilligers. Misschien begint het gesprek daar wel, geven zij aan.

Daar dient onzes inziens inderdaad het gesprek te beginnen en niet als het conceptbeleidsplan al is geschreven. Wij zien dat als een gemiste kans, bijvoorbeeld om met onze inwoners in gesprek te gaan over hetgeen positieve gezondheid en de daarin vervatte veerkracht voor hen kan betekenen.

In plaats daarvan stelt u de in onze ogen onvoldoende onderbouwde denkwijze dat uitbreiding van het basisaanbod in het voorliggend veld van Wmo-voorzieningen moet leiden tot het 'beoogde resultaat van minder maatwerkvoorzieningen, omdat mensen die minder nodig hebben'. Welke basisvoorzieningen dat zijn en/of welke kwaliteit deze dienen te hebben, wordt volgens u pas duidelijk in het Uitvoeringprogramma van uw beleidsplan. Dan pas ook worden de behoeften van mensen vastgesteld. In onze ogen een risicovolle tegendraadse benaderingswijze.

Derhalve kan de Adviesraad Sociaal Domein Gulpen-Wittem vanuit haar verantwoordelijkheid als onafhankelijk adviesorgaan van het College niet instemmen met voornoemd Regionaal Beleidsplan Wmo 2023-2026.

Overzicht definitieve adviezen

- ❖ Wij adviseren u om in lijn met het advies van de VNG Visitatiecommissie Maastricht Uw missie, visie en leidende principes in voorliggend plan opnieuw ter discussie te stellen; anders gezegd, opnieuw schriftelijk vast te leggen met als *uitgangspunt de leefwereld van onze inwoners*;
- ❖ Wij adviseren u daarbij alsnog de Wmo-resultaten van de Toekomstagenda 2022 met ons te evalueren, daarbij de huidige sociaal maatschappelijke ontwikkelingen (o.a. dubbele vergrijzing en personeelstekorten) en uw zorgen over de betaalbaarheid van de Wmo te betrekken;
- ❖ Wij adviseren u in uw regionaal beleidsplan Wmo 2023 – 2026 te formuleren met welke (kwaliteit van) basisvoorzieningen u van plan bent ervoor te zorgen dat inwoners minder maatwerkvoorzieningen nodig zullen hebben en hiermee niet te wachten tot uw uitvoeringsplan;
- ❖ Wij adviseren u in uw regionaal beleidsplan Wmo 2023 – 2026 op te nemen, op welke manier u rekening wenst te houden met de financiële draagkracht van onze inwoners en op welke manier u opeenstapeling van eigen bijdragen voor basis- en maatwerkvoorzieningen wenst tegen te gaan;
- ❖ Wij adviseren u om naast het aanbieden van basisvoorzieningen aandacht te schenken aan de wijze waarop u voornemens bent het sociaal en mentaal welbevinden van inwoners te stimuleren en te ondersteunen;
- ❖ Wij adviseren u in uw regionaal beleidsplan Wmo 2023 -2026 het regionale karakter te verwoorden door niet alleen te spreken over gemeenten en wijken, maar ook over gemeenten, dorpskernen en wijken.

Tot slot.

Als er één onderwerp is waarbij inwoners kunnen meepraten, betrokken worden en zich gehoord willen voelen, dan is het bij dit concept Beleidsplan Wmo. Het biedt naar mening van de Adviesraad Sociaal Domein Gulpen-Witterm en de Samenwerkende ASD Maastricht-Heuvelland een uitgelezen kans de inwoners daadwerkelijk te betrekken bij het vormen van plannen en/of het maken van beleid, waardoor de gemeente er blijk van geeft rekening te houden met de wensen en behoeften van de inwoners.

In zijn reflectie van 17 oktober 2022 benoemt de nationale ombudsman de onrealistische inschatting van het doenvermogen van burgers¹. Ook de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) wijst in haar rapport *Weten is nog geen doen. Een realistisch perspectief op redzaamheid*² erop, dat het beroep op de eigen kracht van bewoners deerslijk overschat wordt, en dat met name het samenspel tussen overheid, professionals en burgerverbanden met inzet op collectief niveau cruciaal is. Dat staat haaks op de in het concept Beleidsplan veronderstelde maakbaarheid – ‘veerkracht’ – van de burger. Ook deze opmerking moet ons tot nadenken stemmen.

Vanuit de Adviesraad Sociaal Domein Gulpen-Witterm en de Samenwerkende ASD Maastricht-Heuvelland zijn we ten alle tijden bereid om onze ervaringskennis te delen in dialoog met de gemeenten om tot een breed gedragen Regionaal Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning 2023-2026 te komen.

¹ Sociale minima in de knel: <https://www.nationaleombudsman.nl/nieuws/rapporten/2022167>

² Weten is nog geen doen. Een realistisch perspectief op redzaamheid.
<https://www.wrr.nl/publicaties/rapporten/2017/04/24/weten-is-nog-geen-doen>

In afwachting van uw schriftelijk antwoord, verblijven wij,

Met vriendelijke groet,

Namens de Adviesraad Sociaal Domein Gulpen-Wittern

Wiel Botterweck, voorzitter

Marina Theeuwen, secretaris a.i.

Naschrift

Op 21 februari 2023 werd per mail een schrijven van de verantwoordelijke wethouder ontvangen, waarin gereageerd werd op het *advies van 9 december 2022*. Zoals op de informatiebijeenkomst van 30 januari 2023 al aangegeven dient de toentertijd alsnog gevraagde *input van 7 december 2022* zeker niet als *eindadvies* te worden beschouwd. Het betrof in dat geval een niet limitatieve opsomming van zienswijzen, op- en aanmerkingen, particuliere inzichten op basis van ervaringskennis en praktijkverhalen van ervaringsdeskundigen. Het betrof geenszins een gewogen eindadvies.

Naschrift

Op 9 februari 2023 ontving de lokale Adviesraad Sociaal Domein Gulpen-Wittern per mail het verzoek om deel te nemen aan de procesaanpak in voorbereiding van het Uitvoeringsplan Wmo 2023-2026. Een verzoek waar we graag op ingaan. Neemt niet weg dat we een dilemma signaleren. Op basis van de adviezen die wij in dit schrijven aan het College verstrekken, lijkt het ons volgenddelijk van belang om helderheid te krijgen ten aanzien van de gewenste missie, visie en de daarbij wenselijke leidende principes. Zij vormen de basis van het te bouwen Wmo-huis. Zonder een stevig, breed gedragen fundament zullen in de uitvoering bij herhaling inhoudelijke discussies ontstaan, omdat ons referentiekader onvoldoende afgestemd is. Dus, ja graag aan de slag met het uitvoeringsplan als aan eerder genoemde voorwaarden voldaan is.

Mheer, 9 februari 2023

B&W Eijsden-Margraten
attn. C. Piatek, wethouder

Betreft: advies concept-beleidsplan maatschappelijke ondersteuning Maastricht Heuvelland
2023-2026

Geacht College, geachte wethouder Piatek,

Op 26 september 2022 heeft u de Adviesraad Sociaal Domein Eijsden-Margraten advies gevraagd over het concept Regionaal Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning 2023-2026 (hierna: Beleidsplan).

Zoals u weet hebben de samenwerkende Adviesraden Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland, en daarmee ook de Adviesraad Sociaal Domein Eijsden-Margraten, dit adviestraject in gezamenlijkheid opgepakt, gelet op het regionaal belang van het Beleidsplan.

Dat heeft in eerste aanleg geleid tot het tussentijds advies van 7 november 2022. Daarin zijn – in aanloop tot een definitief advies – een aantal adviezen opgenomen die zagen op proces, vorm en inhoud. Adviesraden hebben voorts op verzoek op 9 december 2022 een aantal concrete aanpassingen voorgesteld op het Beleidsplan. Tijdens een gezamenlijke, constructieve dialoogsessie van 29 november 2022 is de essentie van het tussentijds advies nog eens uiteengezet. Vervolgens is op 30 januari jl. uw schriftelijke reactie aan ons toegelicht, waarin u een aantal van onze eerdere adviezen hebt overgenomen, waarvoor onze dank. Aldus kunnen de Adviesraden hiermee het eerder gegeven tussentijds advies omvormen tot een definitief advies.

Gelet op de in het voorafgaande traject uitvoerige uitwisseling van standpunten, kan in dit advies worden volstaan met een resumé van de drie belangrijkste bezwaren op het Beleidsplan zoals die betrekking hebben op proces, vorm en inhoud.

Over het proces worden afspraken gemaakt over het gewenste participatieproces, c.q. het vroegtijdig actief betrekken (co-creatie) van Adviesraden en versterking van het samenspel tussen politiek, beleid en uitvoering. Aldus kunnen Adviesraden hun in wet en regelgeving geborgde adviestaak ter zake van te ontwikkelen beleidsvoorstellen en uitvoeringsplannen, optimaal uitoefenen.

Over de vorm is al opgemerkt dat het in meer algemene zin de taak van de overheid in alle bestuurslagen is, in de communicatie naar de burger, passende informatie in eenvoudige taal te gebruiken. Dat geldt bij uw verantwoordelijkheid voor verordeningen en beschikkingen en a fortiori in uw taak als uitvoerder van (onderdelen van) de sociale zekerheid (zie ook de brief van de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en voor Armoedebelief, Participatie en Pensioenen aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal van 18 januari 2023, waarin de eerste Staat van de Uitvoering, alsmede de eerste Voortgangsrapportage Werk aan Uitvoering wordt aangeboden).

Over de inhoud ten slotte willen de Adviesraden thans heel pragmatisch, mede omwille van de voortgang, de focus verleggen naar het op te stellen breed te dragen al dan niet lokale Uitvoeringsplannen en de betrokkenheid daarbij. In die Uitvoeringsplannen zal de (door) ontwikkeling van voorliggende voorzieningen moeten worden uitgewerkt, zodat maatwerkvoorzieningen als sluitstuk worden ingezet en niet als vertrekpunt. Immers maatwerk is eerst dan aan de orde als de generieke regel in het bijzondere geval niet passend is. Ook moet het daadwerkelijk gebruik van (maatwerk)voorzieningen goed geëvalueerd worden: gekwantificeerde informatie (per kwartaal/halfjaar). Tevens afspraken over hoe te borgen dat in 2026 echt iets is veranderd.

Vriendelijke groet,

Koos Steeneveld
Voorzitter

Reactie op beleidsplan maatschappelijke ondersteuning 2023-2026

De adviesraad merkt het volgende op:

De tendens om te leren van elkaars initiatieven en positieve gezondheid als basis is heel positief. Ook het ondersteunen van burgers om hun veerkracht te vergroten en het stimuleren van burgerinitiatieven is goed.

Voor het overige zien we deze nota als een “systeemstuk”. Ondanks de mooie tekening op de voorkant van de nota lijkt het systeem van organiseren de kern van deze beleidsnota te zijn. We vragen ons dan ook af of de gewenste verschuiving die in paragraaf 1.3 wordt benoemd ook voor de Vaalser situatie geldt. We missen de kernwaarden zoals die in Vaals momenteel worden besproken.

We betreuren het ten eerste dat de Toekomstagenda Sociaal domein Maastricht Heuvelland 2022 eenzijdig is geëvalueerd en dat de adviesraden hier niet is zijn meegenomen. We constateren tevens dat in het proces van het huidige beleidsplan zijn de adviesraden te laat geïnformeerd.

Er zijn een aantal aandachtspunten in het plan waar over nagedacht moet worden zoals de taal en de terminologie die gebruikt wordt, er is onduidelijkheid over rollen, de gemeente wordt omschreven als facilitator maar ook als opdrachtgever.

In het stuk lijkt een koppeling te zijn gemaakt tussen de veerkrachtige burger en minder maatwerkvoorzieningen/ bezuinigingen en de vraag wordt gesteld of dat een realistische aanname is. Het voelt volgens de adviesraad, op deze manier, toch als een verkapte bezuinigingsoperatie.

We stellen vraagtekens bij de wijze waarop de kwaliteit van de uitvoering (met name “maatwerk op voldoende niveau”) wordt gemonitord. Er zal gerichter gekeken moeten worden naar de risico's van schuring tussen veerkracht van de burger aan de ene kant en de toekomstbestendigheid (lees financiële draagkracht) aan de andere kant. Het adagium meer voorliggend veld en minder maatwerk = veerkrachtiger burger lijkt in onze optiek te kort door de bocht.

De vraag wordt ook gesteld hoe het stuk gezien moet worden op lokaal niveau? Het lijkt een overwegend Maastrichts plan. De adviesraad van Vaals geeft aan dat het vertrekpunt de lokale situatie moet zijn. Lokale ontwikkelingen mogen niet geremd worden.